

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

УДК 338.24

МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЄЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРОБНИЦТВА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Н.В. Тертична, к.е.н., доцент

Г. С. Поповиченко

Луганський національний аграрний університет

В статті розкрито модель управління формуванням та експлуатацією основних засобів. Запропонована модель дозволяє підприємствам знайти шляхи для покращення матеріально-технічної бази за допомогою правильного процесу відтворення основних засобів і за допомогою інвестицій як вітчизняних, так і іноземних.

Ключові слова: основні засоби; відтворення; інвестиції; модель.

Постановка проблеми. Розвиток аграрних підприємств після вступу України до СОТ, спрямований на досягнення стійких конкретних позицій на світовому ринку неможливий без розробки єдиної системи управління основними засобами.

За нових умов господарювання підвищується роль основних засобів як одного з головних чинників забезпечення ефективного бізнесу. Виникає проблема необхідності підвищення рівня маневрування основними засобами, як найменш ліквідної частини активів аграрних підприємств для забезпечення диференціації виробництва аграрної продукції.

Існуюча система управління основними засобами аграрних підприємств недостатньо забезпечує процеси їх планування, формування, використання та відтворення.

У зв'язку з цим виникає необхідність розробки потенціальних засад формування сучасної моделі управління основними засадами аграрних підприємств. Саме це обумовило актуальність і вибір теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичні аспекти сутності основних засобів, аспекти формування, підвищення економічної ефективності використання та відтворення досліджували зарубіжними та вітчизняними вченими-економістами: О.Г. Агрес, В.Г. Андрійчук, О.А. Бондаренко, І.Д. Бурковським, В.Н. Гавва, Т.С. Гайдучок, Н.В. Довгалюк, Н.А. Карасьова, О.Л. Клебан, Л.П. Ляхом, Л.Ю. Мельник, Г.М. Підлісецьким, Л.Д. Ревуцький, П.Т. Саблук, О.М. Федорчук, А.Л. Фудчук, В.В. Хомяков, О.Г. Ципленко, А.П. Шмалій, О.Г. Ютобол та ін. Названими вченими-економістами зроблено вагомий внесок у визначення сутності основних засобів, методології аналізу їх економічної ефективності, закономірностей формування та відтворення.

Формування мети статті. Метою статті є розробка інформаційної моделі управління формуванням та експлуатацією основних засобів, яка допоможе приймати управлінські рішення.

Основний матеріал дослідження. Вважаємо, що формування ринку засобів виробництва

повинне здійснюватися за умови трьох основних складових: маркетингової інфраструктури (товарні біржі, агроторгові дома, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, тощо); фінансово-кредитної (банки, кредитні спілки, промислово-фінансові групи, страхові компанії) та інформаційно-консультаційної інфраструктури (інформаційно-консультаційні центри, дорадчі служби), які забезпечуватимуть докорінну трансформацію існуючої системи матеріально-технічного обслуговування, її якісну зміну та диверсифікаційні можливості на основі обмеження посередницьких ланок, поєднання інтересів виробничої, постачальницької і фінансової сфер, орієнтації обслуговуючих структур на інтереси сільськогосподарського товаровиробника [1].

Економічна діяльність окремих господарюючих об'єктів і країни в цілому характеризується обсягами, формами й напрямками інвестицій. Залучення інвестицій у формі впровадження високорентабельних інноваційно-інвестиційних проектів передбачає забезпечення високоєфективного виробництва й відповідно позитивні зміни в його структурі [2].

В умовах гострої конкурентної боротьби на ринку інвестицій між державами, регіонами, підприємствами перемаже той, хто зуміє залучити їх достатню масу і з найбільшим ефектом їх використовувати. Завдання місцевих регіональних органів влади, галузевих, господарчих органів - правильно визначити пріоритети інвестування, надати їм інноваційно-виробничу спрямованість, справно використовуючи при цьому економічні й податкові важелі. Пошук інвестицій - це дуже складне завдання, але ще більш складною справою є забезпечення їх ефективного використання.

Особливу зацікавленість, на наш погляд, викликають система організації і інформаційної підтримки інвесторів і підприємств. Так склалося, що ні інвестори ні підприємства нічого не знають про одне одного. Ми вважаємо, що цю проблему можна вирішити. Для цього пропонуємо інноваційну модель інформаційної підтримки для аграрних підприємств та інвесторів (кредиторів) (рис.

1).

На рисунку видно, що для реалізації управлінських рішень потрібен інформаційний посередник

дник, який зможе надати інформаційну підтримку. Основна мета як інвестора, так і власників аграрних підприємств – це прибуток.

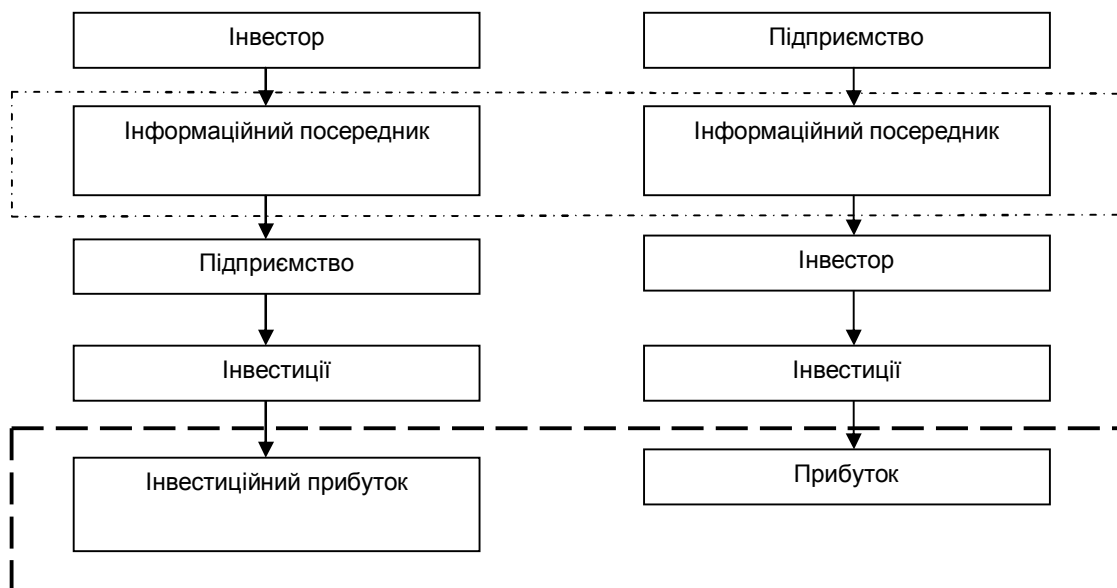

Рис. 1. Схема інформаційної моделі управління формуванням та експлуатацією основних засобів

Інформаційна безодня між аграрними підприємствами та інвесторами (кредиторами) може бути подолана за допомогою всесвітньої мережі Інтернет, користування якою не вимагає від агра-

рних підприємств додаткової освіти та великих витрат на підключення та обслуговування (табл. 1,2).

Таблиця 1

Ціни на послуги Інтернет провайдерів в Луганській області

№ п/п	Інтернет провайдер	Вартість підключення, грн.	Вартість послуг, грн. / місяць
1	Укртелеком	50	12 - 48
2	Київстар	100	139
3	Воля Бродбенд	999	100 - 500
4	Тріолан	1200	300 - 1000
5	K-Net	1250	150 - 710

Таблиця 2

Оцінка вартості створення інтернет-сторінки аграрного підприємства [3]

Найменування роботи/послуги	Ціна за одиницю, грн
Реєстрація хостингу домену (com, com.ua) Хостинг розміри 500 Мб на 12 місяців.	300
Створення дизайну сайту головною внутрішніх сторінок	800 50
Контент товару	60
Налаштування основних розділів	від 50
Всього	1260-3000

Інформаційним посередником може виступити Луганська регіональна торгово-промислова палата (ЛРТПП), однією з функцій якої є надання інформаційних послуг.

Механізм може працювати в двосторонньому режимі.

Режим 1. Аграрне підприємство має бажання, а також саме головне, - потребу в залучених коштах, але не знає де їх знайти. Тоді воно звертається до ЛРТПП за інформацією. Для цього потрібно лише зайти через всесвітню мережу Інтернет на офіційну сторінку ЛРТПП і вибрати строку «Кредитування». Після цього перед агра-

рним підприємством відкривається інформація про потенційних кредиторів, які мають бажання і ресурси. Разом з тим надається інформація про відсоткові ставки та строки, на які можуть видаватися гроші.

Із зазначених банків вибираємо найбільш цікавий банк і у верхній строчці, де знаходяться назви банків, за допомогою курсору комп'ютерної миші виділяємо назву банку.

Після цього відкривається вікно з повною інформацією про банк, а саме: офіційна назва, повна інформація про кредитування (відсоткові ставки, строки кредитів, умови для юридичних та

фізичних осіб, потрібність у завдатках) і контактна інформація.

Перший режим дозволяє підприємствам самостійно шукати інвестора (кредитора) не витрачаючи час на дорогу, черги та безплідні переговори. Підприємства мають повну інформацію про інвесторів (кредиторів) та ознайомлені з їх вимогами, тобто спокійно можуть обрати найліпшого для себе інвестора (кредитора).

Режим 2. Всім відомо, що гроші приносять додаткові гроші тільки тоді, коли вони працюють. Саме тому потенційні інвестори (кредитори) мають бажання знайти джерело, яке надасть змогу в майбутньому отримати інвестиційний прибуток. Тому звернувшись до ЛРТПП кредитори можуть отримати інформацію про підприємства Луганщини, які мають потребу в залучених коштах і потенціал, який допоможе отримати прибуток. Так само, як і підприємство інвестор (кредитор) звертається до Інтернет-сторінки ЛРТПП і вибирає строку «Інформація інвестору».

Далі відкривається вікно за допомогою якого інвестор (кредитор) обирає підприємство-замовника (по організаційно-правовій формі, по сумі прибутку, по строкам на які потрібен кредит, по сумі виручки).

Після цього відкривається вікно, в якому вказується повна інформація про аграрне підприємство (організаційно-правова форма, повна назва) і контактна інформація (адреса, телефон).

На сьогоднішній час не всі підприємства мають офіційну сторінку в мережі Інтернет і це тільки шкодить самим підприємствам, бо, наприклад, потенційні інвестори або кредитори не мають повної інформації про підприємство. До того ж інформація, яка розміщується в мережі Інтернет, може бути доступною не тільки Луганським кредиторам, а всім іншим, навіть іноземним. А всім відомо, що найкращі інвестиції – це закордонні.

Другий режим дозволяє підприємствам-інвесторам (кредиторам) швидко та з найменшим ризиком знайти бажаних.

Запропонована модель не вимагає додаткових коштів ні з боку аграрних підприємств, ні з боку інвесторів (кредиторів), але вона може забезпечити як інвесторів (кредиторів) так і підприємства в інформації, яка допоможе прийняти правильні управлінські рішення, які в майбутньому принесуть прибуток.

Основні висновки. Сучасний стан матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників в Україні свідчить про необхідність прискорення оновлення матеріально-технічної бази аграрних підприємств, що сприятиме нарощуванню виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції і підвищенню рівня власної продовольчої безпеки, зростанню ефективності аграрної галузі як одного з основних локомотивів розвитку національної економіки. Для оновлення матеріально-технічної

бази аграрних підприємств необхідно здійснити наступні першочергові заходи [4].

Стимулювання залучення інвестицій в агропромисловий комплекс для оновлення вартісного та кількісного складу основних засобів вітчизняних сільськогосподарських підприємств шляхом спрощення процесів реєстрації інвестицій, підвищення прибутковості сільськогосподарської діяльності, забезпечення прозорості та ефективності використання державної підтримки АПК через оптимізацію кількості та змісту державних цільових і бюджетних програм та концентрації їх на заходах «зеленої скриньки» СОТ, розвитку мережі закладів, які надають консультаційні послуги щодо можливостей вкладення капіталів в АПК, розбудови виробничої, транспортно-комунікаційної, ринкової інфраструктури у сільській місцевості, запровадження іпотечного кредитування сільськогосподарських виробників (після скасування мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення); впровадження енерго-, біо- та ресурсозберігаючих технологій; здійснення заходів по охороні та підвищенню родючості ґрунтів [4].

Сприяння кооперуванню сільськогосподарських підприємств у спільному придбанні сільськогосподарської техніки і її використанні; створення регіональних та місцевих об'єднань з надання техніки в операційну оренду для виконання певних технологічних операцій [4].

Науково-технічний прогрес і інтенсифікація виробництва супроводиться підвищенням економічної ролі матеріальних ресурсів, оскільки стабільно зростають абсолютні об'єми їх споживання і збільшується вплив матеріаломісткості на ефективність сільськогосподарського виробництва. Раціональне формування і використання матеріально-технічної бази, ресурсозбережність є важливим напрямом ефективного господарювання.

Важливо в господарстві забезпечити бережливе відношення до всіх об'єктів основних засобів при їх одночасному високоефективному використуванні. Тому слід надавати увагу попередженню фактів передчасного зносу і списання основних засобів. Особливо ретельно в цих випадках необхідно списувати такі об'єкти з балансу підприємства.

Підвищення ефективності виробництва може бути досягнуте на основі впровадження нової техніки й передової технології, заміни й модернізації застарілого обладнання, зниження трудомісткості продукції, усунення позапланових простоїв машин і устаткування.

Таким чином, запропонована модель дозволить підприємствам знайти шляхи для покращення матеріально-технічної бази за допомогою правильного процесу відтворення основних засобів і за допомогою інвестицій як вітчизняних, так і іноземних. Тільки при наявності коштів і доброго

обладнання можна виробляти конкурентоспро- | можна продукцію.

Список використаної літератури:

1. Родіонов О.В. Формування фінансової безпеки підприємства: монографія / О.В. Родіонов, С.І. Співак, Н.В. Тертична, О.С. Бондаренко, Г.С. Поповиченко, І.М. Манько. – Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2011. – 248 с.
2. Кочетков О.В., Поповиченко Г.С. Матеріально-технічна база і проблеми фінансування аграрних підприємств // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету / За ред. М.І. Бахмата. – Кам'янець-Подільський: Буйницький О.А., 2009. – С. 313-316.
3. Гудімова Н.А. Створення інтернет-сторінки в оперативному управлінні збутом аграрного підприємства // Наукові праці Полтавського державного аграрної академії. Вип. 2 (5) – Т.1. – Полтава: ПДАА. – 2012 – с.131.
4. Поповиченко Г.С. Відтворення основних засобів аграрних підприємств // Розвиток аграрного виробництва в умовах світової фінансово-економічної кризи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (у заочній формі) / Редкол.: П.Т. Саблук та ін. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – С. 261-267.

В статье раскрыты модель управления формированием и эксплуатацией основных средств. Предложенная модель позволят предприятиям найти пути для улучшения материально-технической базы за счет правильного процесса воспроизводства основных средств и с помощью инвестиций как отечественных, так и иностранных.

Ключевые слова: основные средства; воспроизведения; инвестиции; модель.

In article raskryty model management Formation and operation of major funds. Predlozhennaya model permit the enterprise to find paths for uluchshenyya the material-technical bazy at the expense of proper reproduction process of major funds and from investments pomoshchju How otechestvennyh so and Foreign.

Key words: Basic Funds; tap; investment; model.

Дата надходження до редакції: 08.04.2013 р.

Рецензент: д.е.н., професор Родіонов О.В.

УДК 65.011/3(075.8)

ОСОБЛИВОСТІ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Н. О. Бірченко, здобувач, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

В статті формалізовані особливості ризик-менеджменту сільськогосподарських підприємств різної галузевої спеціалізації.

Постановка проблеми. Суттєвим фактором, що впливає на ефективність використання ресурсів сільськогосподарських підприємств є фактор ризику. Оскільки ризик у виробничому процесі, незалежно від його конкретних форм, зрештою з'являється у вигляді можливого зменшення реальної віддачі від використаних ресурсів порівняно з очікуваною, то його врахування має важливе значення в системі управління сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення літературних джерел з даної проблеми показало, що економічна наука приділяла цій науковій проблемі велику увагу. Значний вклад внесли А.Сміт, Д.Кейнс, А. Маршалл, Ф. Найт, Г. Марковица, В. Шарп та інші [1-3]. Найґрунтовніші розробки з теорії ризику належать таким авторам, як О.Альгін, П.Грабовий, М.Рогов, В.Успенко, Б.Гардінер, І.Балабанов [7-13]. Практичні аспекти теорії ризику розгляда-

ються в роботах Т. Шарової, О.Ширимської, Г.Клейнера, В.Алєнічева, О.Ястремського та інших [4-6]. Суттєві пропозиції методичного та практичного характеру з проблем оцінки та нейтралізації ризиків для сільськогосподарських товаровиробників внесли такі відомі вчені дослідники як М. Дем'яненко, П. Лайко, С. Навроцький та деякі інші. [14] Проте в умовах трансформації економічних відносин багато аспектів цієї важливої проблеми вимагають подальших поглиблених досліджень з метою пошуку шляхів оптимального їх вирішення.

Цілі статті. Метою даної публікації є формалізація особливостей ризик-менеджменту сільськогосподарських підприємств різної галузевої спеціалізації.

Виклад основного матеріалу. Ризик-менеджмент, як і будь-який інший різновид менеджменту, містить стратегію й тактикові управління. Стратегія ризик-менеджменту